

تأثیر تسهیم دانش بر کار آفرینی اجتماعی با توجه به نقش میانجی مسؤلیت اجتماعی کتابخانه‌های عمومی

سولماز انوشی

*نویسنده مسؤل، کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی، نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، تهران، ایران. رایانامه: solmazanoshi@gmail.com

گلنسا گلینی مقدم

دانشیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. رایانامه: g_galyani@yahoo.com

عصمت مؤمنی

دانشیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. رایانامه: momeni.esmat@yahoo.com

چکیده

هدف: کارآفرینی اجتماعی، رویکردی نوین در حل مسائل اجتماعی است که با تقویت تعاملات اجتماعی و ارائه خدمات حمایتی، به ارتقای کیفیت زندگی جامعه کمک می‌نماید. کتابخانه‌های عمومی به عنوان مراکز اطلاعاتی، با ارائه خدمات تخصصی به کارآفرینان اجتماعی، نقش مؤثری در توسعه کسب‌وکارهای اجتماعی و بهبود شرایط اقتصادی جامعه ایفا می‌کنند. این پژوهش، با هدف بررسی تأثیر تسهیم دانش بر کارآفرینی اجتماعی، با در نظر گرفتن نقش میانجی مسؤلیت اجتماعی کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی انجام شده است.

روش: نوع پژوهش توصیفی پیمایشی با طرح همبستگی و جامعه آماری کلیه کتابداران شاغل در کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی بود. نمونه آماری به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای از طریق فرمول کوکران، ۱۲۰ نفر تعیین شد. ابزار اندازه‌گیری شامل پرسشنامه‌های تسهیم دانش از واندن هوف و وان وین (۲۰۰۴)، کارآفرینی اجتماعی از عرب (۱۳۹۰) و مسؤلیت اجتماعی از کارول (۲۰۰۸) بود که روایی پرسشنامه‌ها به صورت سازه، همگرا و واگرا تأیید شد و ضرایب آلفای کرونباخ آن‌ها بالاتر از ۰/۷ به دست آمد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار اس.پی.اس.اس. نسخه ۲۵ بهره گرفته شد.

یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان داد که در سطح خطای کمتر از ۰/۰۱ تسهیم دانش تأثیر مثبت و معنی‌داری بر کارآفرینی اجتماعی (به میزان ۰/۲۴۹) و مسؤلیت اجتماعی (به میزان ۰/۴۰۱) کتابخانه‌های عمومی دارد و همچنین تأثیر مثبت و معنی‌دار مسؤلیت اجتماعی بر کارآفرینی اجتماعی (به میزان ۰/۶۲۷) کتابخانه‌های عمومی تأیید شد. در نهایت، مسؤلیت اجتماعی نقش واسطه‌ای معنی‌داری در رابطه بین تسهیم دانش و کارآفرینی اجتماعی کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی ایفا می‌کند.

نتیجه‌گیری: بر اساس یافته‌های این پژوهش، کتابخانه‌های عمومی برای ترویج کارآفرینی اجتماعی، باید برنامه‌های آموزشی در زمینه کارآفرینی اجتماعی برای اقشار مختلف جامعه برگزار کرده و فضایی برای تبادل ایده‌ها و همکاری بین کارآفرینان اجتماعی و سایر ذینفعان ایجاد کنند، همچنین، منابع و خدمات لازم برای حمایت از کارآفرینان اجتماعی ارائه دهند، ارتباطات خود را با سایر نهادها و سازمان‌های فعال در حوزه کارآفرینی اجتماعی تقویت کنند و نقش خود را در ترویج فرهنگ کارآفرینی در جامعه به طور فعال ایفا کنند.

کلیدواژه‌ها: تسهیم دانش، مسؤلیت اجتماعی، کارآفرینی اجتماعی، کتابخانه‌های عمومی

نوع مقاله: پژوهشی

استناد:

انوشی، سولماز؛ گلینی مقدم، گلنسا؛ مؤمنی، عصمت (۱۴۰۳). تأثیر تسهیم دانش بر کارآفرینی اجتماعی با توجه به نقش میانجی مسؤلیت اجتماعی کتابخانه‌های عمومی. *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۲۷(۴)، ۱۶۷-۱۹۳.

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۸ تاریخ ویرایش: ۱۴۰۳/۱۱/۶ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۲۳ تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۲/۱۸

ناشر: کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی

کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۱۴۰۳، دوره ۲۷، شماره ۴، شماره پیاپی ۱۰۸، صص. ۱۶۷-۱۹۳.

© نویسندگان

مقدمه

در دنیای پیچیده و پویای امروز، کارآفرینی اجتماعی به عنوان یک رویکرد نوین، با تلفیق اصول کارآفرینی تجاری و اهداف اجتماعی، به دنبال ایجاد تغییرات مثبت و پایدار در جامعه است. این پدیده که در ساختارهای اجتماعی و سازمانی متنوعی شکل می‌گیرد (محمودی و دیگران، ۱۴۰۰)، بر توسعه خلاقیت و ایجاد ارزش اجتماعی از طریق سرمایه‌گذاری‌های کارآفرینانه تأکید دارد (گارسیا ژورادو پرز بارثا و نوا، ۲۰۲۱). کارآفرینان اجتماعی با بهره‌گیری از دانش و مهارت‌های خود، به دنبال راه‌حل‌های نوآورانه برای چالش‌های اجتماعی و در عین حال به دنبال پایداری اقتصادی فعالیت‌های خود هستند (نوریور و دیگران، ۱۳۹۹؛ صائبی^۲ و دیگران، ۲۰۱۹).

در این راستا، مطابق با نظریه شبکه اجتماعی^۳ که بر اهمیت ارتباطات و تعاملات بین افراد تأکید دارد، می‌توان استنباط کرد که مدیریت دانش از طریق این شبکه‌ها می‌تواند به تقویت کارآفرینی اجتماعی کمک شایانی نماید. به عبارت دیگر، با بهره‌گیری از ظرفیت‌های شبکه‌های اجتماعی در تسهیل تبادل دانش، ایده‌ها و تجربیات، می‌توان زمینه مساعدی برای رشد و توسعه کارآفرینی اجتماعی فراهم آورد. این امر به ویژه در حوزه‌هایی که نیازمند همکاری و مشارکت جمعی هستند، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (افراسیابی، ۱۳۹۳). مدیریت دانش به عنوان یک ابزار قدرتمند در تسهیل اشتراک‌گذاری دانش و ارتقای کارآفرینی شناخته شده است. مطالعات متعدد نشان داده‌اند که تسهیم دانش، از طریق تبادل اطلاعات و تجربیات، به شکل‌گیری ایده‌های نوآورانه و حل مسائل پیچیده کمک می‌کند و در نتیجه، به رشد کارآفرینی در سطوح مختلف منجر می‌شود (اسلام و اسد^۴، ۲۰۲۴؛ نظنین^۵ و دیگران، ۲۰۲۳؛ چتیوی و دیگران، ۲۰۲۳؛ حریری و دیگران، ۱۴۰۲؛ اصلاحی و سیدعباس‌زاده، ۱۴۰۲؛ فیروزیان و دیگران، ۱۴۰۱؛ بائو، خو و ژانگ^۶، ۲۰۱۶). به عبارت دیگر، تسهیم دانش به عنوان یک سازوکار کلیدی در سازمان‌ها، نه تنها به بهبود بهره‌وری و کاهش هزینه‌ها کمک می‌کند (کابرا^۷ و کابرا، ۲۰۰۵؛ بیاضی و دیگران، ۱۴۰۰)، بلکه به تقویت نوآوری، افزایش خلاقیت و توسعه شبکه‌های اجتماعی در میان کارآفرینان نیز منجر می‌شود.

در عصر دانش‌بنیان کنونی، دانش به عنوان ارزشمندترین دارایی سازمان‌ها و جوامع تلقی می‌شود (اکبری، ۱۴۰۱). کتابخانه‌های عمومی به عنوان خزانه‌های دانش، با بهره‌گیری از سرمایه فکری خود و اجرای برنامه‌های

1. García Jurado Pérez-Barea, & Nova
2. Saebi
3. Social Network Theory
4. Islam & Asad
5. Nazneen
6. Bao, Xu & Zhang
7. Cabrera

مدیریت دانش، می‌توانند نقش مؤثری در توسعه اقتصادی و اجتماعی ایفا کنند. این نهادها با ارائه خدمات اطلاعاتی متنوع و ایجاد ارتباط بین جامعه و منابع دانش، به عنوان حلقه واسطی بین نیازهای اطلاعاتی کاربران و منابع موجود عمل می‌نمایند (رجوعی و دیگران، ۱۳۹۵؛ محمدی استانی و شجاع‌فرد، ۱۳۹۸). با توجه به نقش کلیدی کتابخانه‌های عمومی در تأمین نیازهای اطلاعاتی شهروندان، از جمله کارآفرینان و کسب‌وکارهای کوچک، می‌توان بر اهمیت آن‌ها در ترویج فعالیت‌های اقتصادی و کارآفرینی تأکید نمود (بهرامی‌نیا و دیگران، ۱۴۰۲). بنابراین، متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی باید با گسترش دامنه فعالیت‌های خود، فراتر از وظایف سنتی کتابداری رفته و در جهت خلق، توسعه و مدیریت دانش سازمان گام بردارند (جمالی، ۱۴۰۰).

حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی با هدف ایجاد جامعه‌ای دانش‌محور، بر توسعه کسب‌وکارهای کوچک تمرکز دارد. تجربه کشورهای توسعه‌یافته نشان می‌دهد که کتابخانه‌ها با ارتقای قابلیت‌های خود در حمایت از کارآفرینی، می‌توانند به رشد اقتصادی و اجتماعی کمک شایانی کنند (باب الحوائجی و زمانی‌راد، ۱۳۹۲؛ قنادی نژاد، ۱۴۰۱). پژوهش‌ها نشان می‌دهد که کارآفرینی در کتابخانه‌ها می‌تواند چالش‌های موجود را شناسایی کرده و نقش کتابخانه‌ها را در توسعه جامعه تقویت نماید (کازمی و سیفی، ۱۳۹۸)؛ بنابراین، کتابخانه‌ها باید با بهره‌گیری از رویکردهای نوآورانه و مدیریت کارآفرینانه، به عنوان واحدهای کسب‌وکار عمل کرده و خدمات خود را بهبود بخشند (هوارد^۱ و دیگران، ۲۰۱۸؛ الونی و اوزوبگو^۲، ۲۰۱۳). این امر به کتابخانه‌ها امکان می‌دهد تا فرصت‌های جدیدی را کشف کرده و به عنوان موتور محرکه توسعه اقتصادی و اجتماعی عمل نمایند (سانچز-مارتی^۳، ۲۰۱۸).

کتابخانه‌های عمومی به عنوان نهادی با مسئولیت اجتماعی، نه تنها در کاهش نابرابری‌های اجتماعی از طریق تسهیل دسترسی به اطلاعات و ارتقای سواد مؤثرند (منکنی-سورومبه و زیمو^۴، ۲۰۱۵؛ هوری‌زاده و فرهادپور، ۱۴۰۰)، بلکه با ترویج فرهنگ یادگیری و تسهیم دانش، به ایجاد بستر مناسب برای کارآفرینی اجتماعی کمک شایانی می‌نمایند. این نهادها با بهره‌گیری از منابع اطلاعاتی غنی و ابزارهای فناوری اطلاعات، و با ارائه خدمات متنوعی همچون شناسایی نیازهای محلی کسب‌وکارها، توسعه کسب‌وکار و آموزش‌های تخصصی، نقش کلیدی در حمایت از کسب‌وکارهای کوچک و توسعه اقتصادی ایفا می‌نمایند (کازمی و سیفی، ۱۳۹۸).

1. Howard

2. Elonye & Uzuegbu

3. Sanchez-Marti

4. Mnkeni-Saurombe & Zimu

مسئولیت اجتماعی به عنوان وظیفه‌ای از سوی سازمان‌ها، در احترام به حقوق افراد و ارتقاء رفاه عمومی مؤثر است. این مسئولیت متمرکز بر ایجاد ثروت، ارتقای مزیت رقابتی و پیشینه‌سازی ارزش اجتماعی است (بهمنی چوببستی و سیدین، ۱۳۹۹). این رویکرد نه تنها به نتایج مالی توجه دارد (نیو و فریرا، ۲۰۱۹) بلکه با مواردی مانند روابط بین‌فردی، منافع را گسترش می‌دهد و افراد را در جستجوی احساس معنی‌داری در کارشان یاری می‌کند (آگینیس و گلاواس^۲، ۲۰۱۹). کتابخانه‌ها نیز با ارائه خدمات جدید به جامعه، سرمایه اجتماعی را ایجاد و تعامل بین افراد را تقویت می‌کنند. این نهادها به عنوان یک عامل اجتماعی مؤثر در توسعه فردی و اجتماعی شناخته می‌شوند و با بهره‌گیری از منابع متنوع، به ارتقاء جامعه و ایجاد تغییرات مثبت در آن کمک می‌کنند (ویجش و موهنان^۳، ۲۰۱۸).

کارآفرینی اجتماعی با تلفیق نوآوری و مسئولیت اجتماعی، به دنبال ایجاد ارزش‌های اجتماعی و حل چالش‌های جامعه است (زهرا و رایت^۴، ۲۰۱۶). این رویکرد با ارتقای فرهنگ اشتراک دانش و حمایت از نوآوری اجتماعی، به توسعه پایدار کمک می‌کند (شخصی توکلیان، ۱۴۰۱؛ حسینی گوهری و دیگران، ۱۳۹۸؛ اورماناویسینه و آراچی^۵، ۲۰۲۰). مطالعات نشان می‌دهند که مسئولیت اجتماعی شرکتی می‌تواند به عنوان ابزاری برای تقویت فرهنگ اشتراک دانش و ترویج کارآفرینی عمل کرده و به این ترتیب، نوآوری و عملکرد سازمان را بهبود بخشد (نظنین و دیگران، ۲۰۲۳؛ جبار و آل^۶، ۲۰۲۳؛ انگو و انگو^۷، ۲۰۲۳؛ مطیعی و دین‌محمدی، ۱۴۰۱؛ مقامی دولت آباد و لاجوردی، ۱۳۹۸؛ معینی‌کیا و دیگران، ۱۳۹۷). به عبارت دیگر، مدیریت دانش می‌تواند به عنوان یک مکانیزم واسطه، رابطه بین مسئولیت اجتماعی و کارآفرینی را تقویت کرده و زمینه را برای خلق ارزش‌های اجتماعی فراهم آورد (الکتبی و احمد^۸، ۲۰۲۳؛ لیو^۹ و دیگران، ۲۰۲۰).

مطالعات پیشین عمدتاً به بررسی کلی روند پژوهش‌های کارآفرینی پرداخته‌اند و توجه کافی به نقش کتابخانه‌های عمومی و کتابداران در توسعه کارآفرینی اجتماعی نشده است؛ با امعان به توضیحات فوق، در پژوهش حاضر به دنبال تبیین نقش تسهیم دانش بر کارآفرینی اجتماعی بر اساس مسئولیت اجتماعی کتابخانه‌های عمومی در میان کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی هستیم؛ بنابراین، پرسش اصلی این است که آیا تسهیم دانش بر کارآفرینی اجتماعی با توجه به نقش میانجی مسئولیت اجتماعی کتابخانه‌های عمومی تأثیرگذار است؟

1. Nave & Ferreira
2. Aguinis & Glavas
3. Vijesh & Mohanan
4. Zahra & Wright
5. Urmanaviciene & Arachchi
6. Jabbar & Al
7. Ngo & Ngo
8. Alketbi & Ahmad
9. Liu

پیشینه پژوهش

جدول ۱. خلاصه پیشینه‌های پژوهش داخلی و خارجی

پژوهشگر(ان)	عنوان پژوهش	نتایج	پیامدهای کلیدی
حریری و دیگران (۱۴۰۲)	بررسی اثرگذاری مؤلفه‌های مدیریت دانش بر کارآفرینی دانشگاهی	درونی‌سازی دانش بر کارآفرینی دانشگاهی تأثیر مستقیم دارد.	تقویت ارتباطات، مستندسازی مقررات و توزیع شفاف اطلاعات برای ارتقای کارآفرینی دانشگاهی ضروری است.
اصلاحی و سیدعباس‌زاده (۱۴۰۲)	رابطه میان ارزش‌های فرهنگی و مسئولیت اجتماعی با نقش میانجی مدیریت دانش	ارزش‌های فرهنگی و مدیریت دانش بر مسئولیت اجتماعی تأثیر مثبت دارند.	ایجاد فرهنگ سازمانی مناسب و استفاده از مدیریت دانش برای افزایش مسئولیت‌پذیری اجتماعی
عظیمی و جعفری (۱۴۰۲)	تأثیر تحولات مدیریت دانش و سازگاری سازمانی بر عملکرد سازمان	تحولات مدیریت دانش بر عملکرد سازمان در ابعاد مختلف تأثیر مثبت دارد. سازگاری سازمانی به تنهایی تأثیرگذار نیست.	تمرکز بر استراتژی‌های شخصی مدیریت دانش برای ارتقای عملکرد سازمان مؤثرتر است.
فیروزیان و دیگران (۱۴۰۱)	ارتباط مدیریت دانش و کارآفرینی با نقش میانجی سرمایه اجتماعی	ارتباط بین مدیریت دانش، سرمایه اجتماعی و کارآفرینی در باشگاه‌های ورزشی	سرمایه اجتماعی به عنوان میانجی برای توسعه کارآفرینی از طریق مدیریت دانش عمل می‌کند.
عبدالهی و دیگران (۱۴۰۱)	روابط ساختاری میان مدیریت دانش و کارآفرینی دانشجویان	ارتباط بین مدیریت دانش، فرهنگ سازمانی و کارآفرینی دانشجویان	فرهنگ سازمانی به عنوان میانجی، بر رابطه بین مدیریت دانش و کارآفرینی دانشجویان تأثیر دارد.
فتح آبادی و دیگران (۱۴۰۱)	تأثیر مدیریت دانش بر انتقال فناوری با در نظر گرفتن متغیر میانجی گرایش کارآفرینانه	مدیریت دانش بر انتقال فناوری و گرایش کارآفرینانه تأثیر مثبت دارد.	تکمیل چرخه مدیریت دانش و تقویت گرایش کارآفرینانه برای بهبود انتقال فناوری
مطیعی و دین‌محمدی (۱۴۰۱)	تأثیر دانش فناوری بر توسعه کارآفرینی اجتماعی با تمرکز بر نقش میانجی مسئولیت‌پذیری اجتماعی	دانش فناوری بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی و توسعه کارآفرینی اجتماعی تأثیر مثبت دارد. مسئولیت‌پذیری اجتماعی به عنوان میانجی عمل می‌کند.	افزایش دانش فناوری برای توسعه کارآفرینی اجتماعی در مشاغل خانگی
اسلام و اسد (۲۰۲۴)	تأثیر رهبری کارآفرینانه بر خلاقیت کارکنان از طریق میانجی‌گری اشتراک دانش	رهبری کارآفرینانه و اشتراک دانش بر خلاقیت کارکنان تأثیر مثبت دارند. خودکارآمدی خلاقانه این رابطه را تقویت می‌کند.	تقویت رهبری کارآفرینانه، ترویج اشتراک دانش و توسعه خودکارآمدی خلاقانه برای افزایش خلاقیت کارکنان

نظنین و دیگران (۲۰۲۳)	پیوند مسئولیت اجتماعی با اشتراک دانش در دانشگاه‌های عربستان	مسئولیت اجتماعی دانشگاه بر جو همکاری، گرایش کارآفرینی و اشتراک دانش تأثیر مثبت دارد.	تقویت مسئولیت اجتماعی دانشگاه برای ارتقای اشتراک دانش و ایجاد جو همکاری
چتیوی و دیگران (۲۰۲۳)	تأثیر درک مسئولیت اجتماعی شرکت بر اشتراک دانش در سازمان‌ها	درک مثبت کارکنان از مسئولیت اجتماعی شرکت بر اشتراک دانش و رفاه کارکنان تأثیر مثبت دارد.	تقویت درک مسئولیت اجتماعی شرکت برای افزایش اشتراک دانش و بهبود رفاه کارکنان
الکتبی و احمد (۲۰۲۳)	تأثیر مسئولیت اجتماعی شرکت، نوآوری سبز و مدیریت دانش بر عملکردهای پایدار	نوآوری سبز به عنوان میانجی بین مسئولیت اجتماعی شرکت و عملکردهای پایدار عمل می‌کند.	تمرکز بر نوآوری سبز برای بهبود عملکردهای پایدار در سازمان‌ها
جبار و آل (۲۰۲۳)	اتخاذ مسئولیت اجتماعی و تسهیم دانش در دستیابی به الزامات کیفیت زندگی کاری	تعهد به مسئولیت اجتماعی و اشتراک دانش در سطح پایینی است و کیفیت زندگی کاری کارکنان به طور قابل قبولی ارتقا نیافته است.	تقویت تعهد به مسئولیت اجتماعی و ترویج اشتراک دانش برای بهبود کیفیت زندگی کاری کارکنان
انگو و انگو (۲۰۲۳)	توسعه پایدار در شرکت‌های صادراتی ویتنام	مدیریت سبز منابع انسانی و نوآوری سبز بر توسعه پایدار تأثیر مثبت دارند. اشتراک دانش سبز نقش تعدیل‌کننده دارد.	تمرکز بر مدیریت سبز منابع انسانی، نوآوری سبز و اشتراک دانش سبز برای توسعه پایدار شرکت‌ها
الاموش و دیگران (۲۰۲۳)	تأثیر مسئولیت اجتماعی دیجیتال بر کارآفرینی اجتماعی و تاب‌آوری سازمانی	مسئولیت اجتماعی دیجیتال و هوش رقابتی بر کارآفرینی اجتماعی و تاب‌آوری سازمانی تأثیر مثبت دارند.	استفاده از ابزارهای دیجیتال برای مسئولیت اجتماعی و تقویت هوش رقابتی برای بهبود کارآفرینی اجتماعی و تاب‌آوری سازمانی

بر اساس پیشینه‌های مندرج در جدول ۱ می‌توان گفت: مدیریت دانش، مسئولیت اجتماعی و کارآفرینی مفاهیمی به‌هم‌پیوسته هستند که می‌توانند یکدیگر را تقویت کنند. مدیریت دانش می‌تواند از طریق تسهیل اشتراک‌گذاری دانش، به ارتقای کارآفرینی و مسئولیت اجتماعی کمک کند. تعهد به مسئولیت اجتماعی می‌تواند منجر به ایجاد فرصت‌های جدید برای کارآفرینی و نوآوری شود و کارآفرینی اجتماعی می‌تواند انگیزه کارکنان را برای اشتراک‌گذاری دانش برای حل مشکلات اجتماعی و ایجاد فرصت‌های جدید برای کسب و کارهای اجتماعی افزایش دهد. ادبیات موجود نشان‌دهنده وجود ارتباطات پیچیده و چندوجهی بین مدیریت دانش، مسئولیت اجتماعی و کارآفرینی است. از سوی دیگر، در هیچ یک از مطالعات مرور شده به طور خاص به نقش کتابخانه‌های عمومی در تسهیم دانش، مسئولیت اجتماعی و کارآفرینی اجتماعی پرداخته نشده است.

پژوهش‌های بیشتر برای بررسی نقش کتابخانه‌های عمومی در تسهیل این روابط و ترویج کارآفرینی اجتماعی از طریق اشتراک‌گذاری دانش و مسئولیت اجتماعی نیاز است؛ بنابراین، این پژوهش با هدف تعیین تأثیر تسهیم دانش بر کارآفرینی اجتماعی با توجه به نقش میانجی مسئولیت اجتماعی کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی انجام گردید. بر این اساس، فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر مطرح می‌شود:

(۱) تسهیم دانش بر کارآفرینی اجتماعی کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

(۲) تسهیم دانش بر مسئولیت اجتماعی کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

(۳) مسئولیت اجتماعی بر کارآفرینی اجتماعی کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی تأثیر مثبت و معنی‌داری

دارد.

(۴) مسئولیت اجتماعی در رابطه بین تسهیم دانش و کارآفرینی اجتماعی کتابخانه‌های عمومی استان

مرکزی نقش میانجی ایفا می‌کند.

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش توصیفی پیمایشی با طرح همبستگی بود. جامعه مورد بررسی شامل ۱۷۵ نفر کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی که در سال ۱۴۰۳ مشغول به خدمت بوده و نمونه آماری به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای از طریق فرمول کوکران، ۱۲۰ نفر در نظر گرفته شد. ابزار اندازه‌گیری نیز شامل تسهیم دانش از واندن هوف و وان وینن^۱ (۲۰۰۴) با ۸ گویه، کارآفرینی اجتماعی از عرب (۱۳۹۰) با ۳۰ گویه در ۶ بعد (تغییر اجتماعی، مأموریت اجتماعی، حفظ ارزش‌های اجتماعی، نوآوری و یادگیری اجتماعی، فعالیت اجتماعی و مسئولیت‌پذیری اجتماعی) و مسئولیت‌پذیری اجتماعی کارول^۲ (۲۰۰۸) در ۰۱۰ گویه بود. از طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت در این پژوهش استفاده شد. برای بررسی روایی پرسشنامه از پرسشنامه‌ای استفاده شده که سایر پژوهشگران از آن در پژوهش خود در حوزه مشابه استفاده نموده‌اند. با این وجود با نظرخواهی از اساتید راهنما و مشاور و تعدادی از متخصصان در زمینه موضوع مطالعه (۳ نفر از کارشناسان پژوهش اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی)، روایی پرسشنامه مورد تأیید واقع شد و به صورت نهایی درآمد. برای تعیین پایایی پرسشنامه از آزمون آلفای کرونباخ استفاده گردید. ضریب پایایی برای پرسشنامه‌های تسهیم دانش، مسئولیت اجتماعی و کارآفرینی اجتماعی به ترتیب برابر با ۰/۸۱۱، ۰/۸۱۸ و ۰/۹۱۳ محاسبه شد و نشان‌دهنده پایایی

1. Van den Hooff & de Leeuw van Weenen

2. Carroll

مطلوب مؤلفه‌های پرسشنامه‌های مذکور است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از نرم‌افزار اس.پی.اس.اس^۱ ویرایش ۲۵ استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

نتایج حاصل از آمار توصیفی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پاسخگویان، الگوی مشخصی را نشان می‌دهد. از نظر جنسیت، اغلب نمونه آماری را زنان (۷۵/۸ درصد) تشکیل داده و مردان تنها (۲۴/۲ درصد) از پاسخگویان را به خود اختصاص داده‌اند. در خصوص سن، بیشترین فراوانی به گروه سنی ۳۶ تا ۴۵ سال تعلق دارد (۵۸/۳ درصد). کمترین فراوانی نیز مربوط به گروه سنی زیر ۲۵ سال (۱/۷ درصد) است. تحلیل سابقه خدمت نشان می‌دهد که بیشترین تعداد پاسخگویان (۲۹/۲ درصد) دارای سابقه خدمت ۱۱ تا ۱۵ سال هستند. همچنین، از نظر سطح تحصیلات، مدرک کارشناسی ارشد با فراوانی (۵۸/۳ درصد)، بالاترین میزان را به خود اختصاص داده است. در خصوص نوع استخدام، اکثریت پاسخگویان (۴۲/۵ درصد) دارای وضعیت استخدامی رسمی هستند. علاوه بر این، رشته تحصیلی علم اطلاعات و دانش‌شناسی با فراوانی (۷۰ درصد)، غالب‌ترین رشته تحصیلی در بین پاسخگویان بوده است.

نتایج فوق نشان می‌دهد که نمونه آماری پژوهش حاضر عمدتاً متشکل از زنان با سابقه کار متوسط تا بالا، تحصیلات کارشناسی ارشد و استخدام رسمی است. تمرکز عمده این گروه بر رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی، حاکی از تخصص و علاقه‌مندی آن‌ها به این حوزه است.

در ادامه، توزیع میانگین و انحراف معیار در ارتباط با متغیرهای تسهیم دانش، مسئولیت اجتماعی و کارآفرینی اجتماعی در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. توزیع میانگین و انحراف معیار متغیرهای اصلی پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
تسهیم دانش	۳/۶۸	۰/۶۳۰	-۰/۱۰۱	-۰/۵۶۷
مسئولیت اجتماعی	۲/۹۸	۰/۷۰۷	۰/۴۱۱	-۰/۰۶۸
کارآفرینی اجتماعی	۳/۵۰	۰/۵۵۳	۰/۳۳۰	۰/۰۲۳

با توجه به داده‌های جدول ۲، مشاهده می‌شود میانگین متغیر تسهیم دانش از تمامی متغیرها بیشتر بوده و چولگی و کشیدگی تمامی متغیرها در بازه بین +۲ و -۲ قرار دارد. در ادامه به بررسی نرمال بودن متغیرهای مورد مطالعه با آزمون کولموگروف-اسمیرنوف پرداخته شد:

جدول ۳. آزمون تعیین نرمال بودن متغیرهای پژوهش

کولموگروف-اسمیرنوف		متغیر
مقدار p	آماره	
۰/۰۷۸	۰/۰۸۶	تسهیم دانش
۰/۰۵۷	۰/۰۹۱	مسئولیت اجتماعی
۰/۰۶۲	۰/۰۷۹	کارآفرینی اجتماعی

نتایج خروجی جدول ۳ نشان می‌دهد که مقدار p مربوط به آزمون کولموگروف-اسمیرنوف در نمرات تمام متغیرها بیشتر از ۰/۰۵ است. پس نتیجه می‌گیریم که توزیع تمام متغیرها نرمال است، از طرفی طبق داده‌های جدول ۱ چولگی و کشیدگی برای تمام متغیرها در بازه بین ۲+ و ۲- قرار دارد؛ بنابراین، برای بررسی فرضیه‌های پژوهش از آزمون‌های پارامتری استفاده شد. قبل از بررسی فرضیه‌های مورد نظر پژوهش جدول ماتریس همبستگی متغیرها ارائه می‌شود:

جدول ۴. ماتریس همبستگی متغیرهای اصلی پژوهش

متغیر	تسهیم دانش	مسئولیت اجتماعی	کارآفرینی اجتماعی
تسهیم دانش	۱		
مسئولیت اجتماعی	*۰/۳۸۰	۱	
کارآفرینی اجتماعی	**۰/۲۱۳	*۰/۶۰۸	۱
در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار*			
در سطح ۰/۰۵ معنی‌دار**			

با توجه به نتایج جدول ۴ می‌توان متوجه شد که بین تسهیم دانش با مسئولیت اجتماعی ($p < 0.01$, $Y = 0.380$) و کارآفرینی اجتماعی ($p < 0.05$, $Y = 0.213$) رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین، بین مسئولیت اجتماعی با کارآفرینی اجتماعی ($p < 0.01$, $Y = 0.608$) رابطه معنی‌داری مشاهده شد. از آنجایی که نرمال بودن توزیع داده‌های پژوهش که پیش از این به اثبات رسید و بر اساس آزمون کولموگروف-اسمیرنوف چون نمرات تمام متغیرها بیشتر از ۰/۰۵ است، از آزمون پارامتری (رگرسیون) برای فرضیه‌های پژوهش استفاده می‌شود:

جدول ۵. خلاصه آماره‌های برازش مدل رابطه بین تسهیم دانش و کارآفرینی اجتماعی

Sig.	F	خطای استاندارد برآورد	ضریب تعیین تعدیل شده	مجذور ضریب همبستگی	ضریب همبستگی
۰/۰۰۶	۷/۷۷۵	۰/۵۳۸	۰/۰۵۴	۰/۰۶۲	۰/۲۴۹

جدول ۵ خلاصه آماره‌های مربوط به برازش مدل نشان می‌دهد. بر اساس داده‌ها ضریب همبستگی چندگانه بین متغیر تسهیم دانش و کارآفرینی اجتماعی برابر با ۰/۲۴۹ است. مجذور ضریب همبستگی چندگانه که میزان تبیین واریانس و تغییرات متغیر وابسته (کارآفرینی اجتماعی) توسط متغیر مستقل (تسهیم دانش) نشان می‌دهد و مقدار آن برابر با ۰/۰۶۲ است و نشان می‌دهد که تسهیم دانش توانسته به میزان ۶/۲ درصد از واریانس کارآفرینی اجتماعی را تبیین کند. مقدار ضریب تعیین تعدیل شده آن برابر با ۰/۰۵۴ است و نشان می‌دهد متغیر مستقل تسهیم دانش توانسته میزان ۵/۴ درصد از تغییرات متغیر وابسته کارآفرینی اجتماعی را تبیین کند؛ بنابراین، مابقی این تغییرات (۹۴/۶ درصد) که به مجذور کمیت خطا (e) معروف است، تحت تأثیر متغیرهای خارج از مدل است. همچنین، مقدار (F) به دست آمده برابر با ۷/۷۷۵ که در سطح خطای کوچکتر از ۰/۰۵ معنی‌دار است و نشان می‌دهد متغیر تسهیم دانش از قدرت تبیین مناسبی برخوردار بوده و قادر است به خوبی میزان تغییرات و واریانس متغیر کارآفرینی اجتماعی را توضیح دهد؛ بنابراین، می‌توان گفت تسهیم دانش تأثیر مثبت و معنی‌داری بر کارآفرینی اجتماعی دارد.

جدول ۶. خلاصه آماره‌های برازش مدل رابطه بین تسهیم دانش و مسئولیت اجتماعی

Sig.	F	خطای استاندارد برآورد	ضریب تعیین تعدیل شده	مجذور ضریب همبستگی	ضریب همبستگی
۰/۰۰۰	۲۲/۶۰۲	۰/۶۵۰	۰/۱۵۴	۰/۱۶۱	۰/۴۰۱

جدول ۶ خلاصه آماره‌های مربوط به برازش مدل نشان می‌دهد. بر اساس داده‌ها ضریب همبستگی چندگانه بین متغیر تسهیم دانش و مسئولیت اجتماعی برابر با ۰/۴۰۱ است. (مسئولیت اجتماعی) توسط متغیر مستقل (تسهیم دانش) نشان می‌دهد و مقدار آن برابر با ۰/۱۶۱ است و نشان می‌دهد که تسهیم دانش توانسته به میزان ۱۶/۱ درصد از واریانس مسئولیت اجتماعی را تبیین کند. مقدار ضریب تعیین تعدیل شده آن برابر با ۰/۱۵۴ است و نشان می‌دهد متغیر مستقل تسهیم دانش توانسته میزان ۱۵/۴ درصد از تغییرات متغیر وابسته مسئولیت اجتماعی را تبیین کند؛ بنابراین، مابقی این تغییرات (۸۴/۶ درصد) که به مجذور کمیت خطا (e) معروف است، تحت تأثیر متغیرهای خارج از مدل است. همچنین مقدار (F) به دست آمده برابر با ۲۲/۶۰۲ که در سطح خطای کوچکتر از ۰/۰۵ معنی‌دار است و نشان می‌دهد متغیر تسهیم دانش از قدرت تبیین مناسبی برخوردار بوده و قادر است به خوبی میزان تغییرات و واریانس متغیر مسئولیت اجتماعی را توضیح دهد؛ بنابراین، می‌توان گفت تسهیم دانش تأثیر مثبت و معنی‌داری بر مسئولیت اجتماعی دارد.

جدول ۷. خلاصه آماره‌های برازش مدل رابطه بین مسئولیت اجتماعی و کارآفرینی اجتماعی

Sig.	F	خطای استاندارد برآورد	ضریب تعیین تعدیل شده	مجذور ضریب همبستگی	ضریب همبستگی
۰/۰۰۰	۷۶/۲۸۶	۰/۴۳۳	۰/۳۸۸	۰/۳۹۲	۰/۶۲۷

جدول ۷ خلاصه آماره‌های مربوط به برازش مدل نشان می‌دهد. بر اساس داده‌ها ضریب همبستگی چندگانه بین متغیر مسئولیت اجتماعی و کارآفرینی اجتماعی برابر با ۰/۶۲۷ است. مجذور ضریب همبستگی چندگانه که میزان تبیین واریانس و تغییرات متغیر وابسته (کارآفرینی اجتماعی) توسط متغیر مستقل (مسئولیت اجتماعی) نشان می‌دهد و مقدار آن برابر با ۰/۳۹۲ است و نشان می‌دهد که مسئولیت اجتماعی توانسته به میزان ۳۹/۲ درصد از واریانس کارآفرینی اجتماعی را تبیین کند. مقدار ضریب تعیین تعدیل شده آن برابر با ۰/۳۸۸ است و نشان می‌دهد متغیر مستقل مسئولیت اجتماعی توانسته میزان ۳۸/۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته کارآفرینی اجتماعی را تبیین کند؛ بنابراین، مابقی این تغییرات (۶۱/۲ درصد) که به مجذور کمیت خطا (e) معروف است، تحت تأثیر متغیرهای خارج از مدل است. همچنین مقدار (F) به دست آمده برابر با ۷۶/۲۸۶ که در سطح خطای کوچکتر از ۰/۰۵ معنی‌دار است و نشان می‌دهد متغیر مسئولیت اجتماعی از قدرت تبیین مناسبی برخوردار بوده و قادر است به خوبی میزان تغییرات و واریانس متغیر کارآفرینی اجتماعی را توضیح دهد؛ بنابراین، می‌توان گفت مسئولیت اجتماعی تأثیر مثبت و معنی‌داری بر کارآفرینی اجتماعی دارد.

برای بررسی نقش میانجی‌گری متغیر مسئولیت اجتماعی در این پژوهش، از تحلیل رگرسیون سلسله مراتبی^۱ همزمان استفاده شد. این روش تحلیل، مطابق با مراحل پیشنهادی بارون و کنی^۲ (۱۹۸۶)، امکان بررسی تأثیر غیرمستقیم متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته را فراهم می‌آورد. به عبارت دیگر، این روش به ما کمک می‌کند تا بررسی کنیم که آیا متغیر مستقل از طریق تأثیرگذاری بر یک متغیر واسطه، بر متغیر وابسته تأثیر می‌گذارد یا خیر. برای تأیید نقش میانجی‌گری یک متغیر، چهار شرط اساسی باید برقرار باشد:

وجود رابطه مستقیم بین متغیر مستقل و وابسته: این بدان معناست که متغیر مستقل باید به طور مستقیم

بر متغیر وابسته تأثیرگذار باشد؛

وجود رابطه بین متغیر مستقل و متغیر واسطه: متغیر مستقل باید بر متغیر واسطه نیز تأثیرگذار باشد؛

وجود رابطه بین متغیر واسطه و متغیر وابسته: متغیر واسطه باید بر متغیر وابسته تأثیرگذار باشد؛

1. Hierarchical regression

2. Baron & Kenny

کاهش یا حذف رابطه بین متغیر مستقل و وابسته پس از ورود متغیر واسطه به مدل: اگر پس از ورود متغیر واسطه، رابطه بین متغیر مستقل و وابسته به طور کامل از بین برود، به این معنی است که متغیر واسطه نقش میانجی‌گری کامل دارد. در صورتی که این رابطه کاهش یابد اما همچنان معنی‌دار باقی بماند، نشان‌دهنده نقش میانجی‌گری جزئی متغیر واسطه است (پاردو و رومان، ۱، ۲۰۱۳).

با توجه به توضیحات ارائه شده در بالا، برای بررسی نقش میانجی‌گری مسئولیت اجتماعی، از آزمون بارون و کنی بدین صورت استفاده شد؛

۱. رگرسیون همزمان کارآفرینی اجتماعی (متغیر وابسته) بر اساس تسهیم دانش (متغیر مستقل)؛
۲. رگرسیون همزمان مسئولیت اجتماعی (متغیر واسطه) بر اساس تسهیم دانش (متغیر مستقل)؛
۳. رگرسیون همزمان کارآفرینی اجتماعی (متغیر وابسته) بر اساس مسئولیت اجتماعی (متغیر واسطه)؛
۴. رگرسیون همزمان کارآفرینی اجتماعی (متغیر وابسته) بر اساس تسهیم دانش (متغیر مستقل) و مسئولیت اجتماعی (متغیر واسطه).

جدول ۸. بررسی نقش میانجی مسئولیت اجتماعی در رابطه بین تسهیم دانش و کارآفرینی اجتماعی

گام	متغیر مستقل	متغیر وابسته	β	Sig	t
۱	تسهیم دانش	کارآفرینی اجتماعی	۰/۲۴۹	۰/۰۰۶	۲/۷۸۸
۲	تسهیم دانش	مسئولیت اجتماعی	۰/۴۰۱	۰/۰۰۰	۴/۷۵۴
۳	مسئولیت اجتماعی	کارآفرینی اجتماعی	۰/۶۲۷	۰/۰۰۰	۸/۷۳۴
۴	تسهیم دانش مسئولیت اجتماعی	کارآفرینی اجتماعی	۰/۱۴۱	۰/۰۰۹	۲/۰۴۵
			۰/۶۲۸	۰/۰۰۰	۷/۹۸۳

همان‌گونه که در جدول ۸ نتایج رگرسیون چندگانه به روش سلسله مراتبی همزمان مطابق با مراحل بارون و کنی نشان داده شده است، اثر تسهیم دانش بر کارآفرینی اجتماعی و مسئولیت اجتماعی و همچنین مسئولیت اجتماعی بر کارآفرینی اجتماعی (سه شرط) اولیه معنی‌دار شده است. در گام چهارم یعنی ورود متغیر میانجی، نتایج مبین این است که در حضور مسئولیت اجتماعی، بتای استاندارد برای رابطه بین تسهیم دانش و کارآفرینی اجتماعی از ۰/۲۴۹ به ۰/۱۴۱ کاهش یافته، ولی همچنان معنی‌دار باقی مانده است؛ بنابراین، نقش متغیر مسئولیت اجتماعی، میانجی‌گری جزئی است.

علاوه بر این، با توجه به تأیید نقش میانجی‌گری مسئولیت اجتماعی در بین تسهیم دانش و کارآفرینی اجتماعی کتابخانه‌های عمومی می‌توان اثر غیرمستقیم را محاسبه نمود. همان‌گونه که در جدول ۴-۸ ملاحظه

گردید مقدار ضریب بتا برای رابطه بین دو متغیر تسهیم دانش و مسئولیت اجتماعی برابر ۰/۴۰۱ و برای رابطه بین دو متغیر مسئولیت اجتماعی و کارآفرینی اجتماعی کتابخانه‌های عمومی برابر ۰/۶۲۷ است؛ بنابراین:

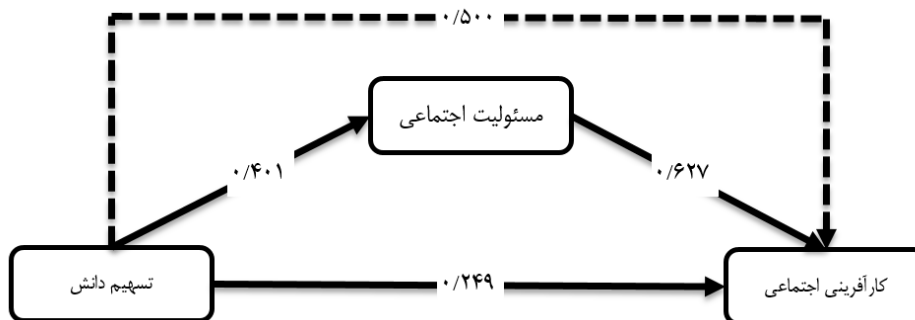
$$Bindirect = a \times b \rightarrow 0.401 \times 0.627 = 0.251$$

در نتیجه میزان اثر غیرمستقیم تسهیم دانش بر مسئولیت اجتماعی کتابخانه‌های عمومی برابر با ۰/۲۵۱ است. همچنین، در جدول ۸ اثرات مستقیم و غیرمستقیم تسهیم دانش بر کارآفرینی اجتماعی با توجه به متغیر میانجی مسئولیت اجتماعی آمده است:

جدول ۹. اثر مستقیم و غیرمستقیم تسهیم دانش و مسئولیت اجتماعی بر پیش‌بینی کارآفرینی اجتماعی

مسیر	اثر مستقیم	اثر غیرمستقیم	اثر کل
تسهیم دانش ← مسئولیت اجتماعی ← کارآفرینی اجتماعی	۰/۲۴۹	۰/۲۵۱	۰/۵۰۰

شکل ۱ مدل مفروض پژوهش میانجی‌گری مسئولیت اجتماعی در رابطه بین تسهیم دانش با کارآفرینی اجتماعی با مقادیر ضریب مسیر نشان می‌دهد. همان‌طور که مشخص شد روش این پژوهش از نوع همبستگی بوده که در آن روابط میان یک متغیر پیش‌بین مشاهده شده (الگوی ارتباط و متغیرهای میانجی و پیامد) مورد بررسی قرار گرفته است. داده‌ها با استفاده از ضرایب همبستگی چندگانه تحلیل شده‌اند که نتایج آن در شکل ۱ قابل مشاهده است. این مدل نشان‌دهنده ارتباط مستقیم و غیرمستقیم میان تسهیم دانش و کارآفرینی اجتماعی از طریق مسئولیت اجتماعی به عنوان متغیر میانجی است.

شکل ۱. مدل مفروض پژوهش با مقادیر ضریب مسیر

بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادها

با توجه به اهمیت روزافزون کارآفرینی اجتماعی و نقش کلیدی کتابخانه‌های عمومی در ترویج دانش و نوآوری، پژوهش حاضر به بررسی تأثیر تسهیم دانش بر کارآفرینی اجتماعی با نقش میانجی مسئولیت اجتماعی این نهادها پرداخته است. نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها، بینش‌های ارزشمندی را در خصوص ارتباط بین این سه متغیر ارائه می‌دهد.

نتیجه بررسی تأثیر تسهیم دانش بر کارآفرینی اجتماعی کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی در سطح معنی‌داری به دست‌آمده ($p \leq 0.01$)، نشان داد تسهیم دانش تأثیر مستقیم و مثبتی بر کارآفرینی اجتماعی کتابخانه‌های عمومی دارد. نظر به وجود رابطه معنی‌دار و تأثیر مثبت تسهیم دانش بر کارآفرینی اجتماعی کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی، نتایج پژوهش‌های اسلام و اسد (۲۰۲۴)، حریری و دیگران (۱۴۰۲) و معلوی^۱ و دیگران (۲۰۲۰) با پژوهش حاضر همسو است.

در تبیین و تفسیر این نتیجه می‌توان گفت، کتابخانه‌های عمومی به عنوان گنجینه‌های اطلاعات، بستری برای تبادل دانش و ایده‌ها در زمینه کارآفرینی اجتماعی فراهم می‌کنند. با تسهیم دانش، افراد به ابزارها و منابع لازم برای: (۱) شناسایی مسائل: از طریق کارگاه‌ها، سخنرانی‌ها و دسترسی به منابع تحقیقاتی، آگاهی از چالش‌های اجتماعی در جامعه افزایش می‌یابد؛ (۲) توسعه راه‌حل‌ها: تبادل دانش، زمینه‌یادگیری از تجربیات و بهترین روش‌های کارآفرینی اجتماعی را فراهم می‌کند. (۳) افزایش اثربخشی: تسهیم دانش در زمینه‌های جمع‌آوری کمک‌های مالی، بازاریابی و مدیریت پروژه، به کارآفرینان اجتماعی در اداره‌ی کارآمدتر فعالیت‌هایشان کمک می‌کند.

کتابخانه‌های عمومی می‌توانند فضاهایی برای تبادل دانش ایجاد کنند. این فضاها می‌توانند شامل موارد زیر باشند:

تشکیل باشگاه‌های کتاب و کارگاه‌های آموزشی با تمرکز بر موضوعات کارآفرینی اجتماعی مانند توسعه جامعه یا مدل‌های کسب‌وکار اجتماعی؛

اجرای برنامه‌های مربیگری (منتورینگ^۲) از طریق اتصال کارآفرینان باتجربه با افراد جویای نام؛
ایجاد انجمن‌های آنلاین و گروه‌های رسانه‌های اجتماعی از طریق تسهیل بحث و اشتراک‌گذاری منابع در میان مخاطبان گسترده‌تر.

تسهیم دانش، فرصت‌ها را برای همه افراد جامعه فراهم می‌کند. کتابخانه‌ها با ارائه دسترسی رایگان به اطلاعات و ترویج همکاری، می‌توانند با ارائه آموزش در زمینه فناوری و منابع آنلاین مرتبط با کارآفرینی اجتماعی به کاهش شکاف دیجیتالی کمک کرده و از طریق ارائه پلتفرم و منابع برای کارآفرینان اجتماعی از پیشینه‌های مختلف به حمایت از گروه‌های کم‌برخوردار اقدام نمایند و علاوه بر این با تشویق به آزمایش و ایده‌پردازی در جامعه، فرهنگ نوآوری را ایجاد کنند. در نهایت، تسهیم دانش پایه و اساس کارآفرینی اجتماعی در کتابخانه‌های

عمومی است. این امر افراد و جوامع را به ابزارها و منابع لازم برای مقابله با چالش‌های اجتماعی و ایجاد تغییر مثبت تجهیز می‌کند.

بنابراین، به مسئولان کتابخانه‌های عمومی پیشنهاد می‌شوند با انجام ارزیابی‌های منظم نیازها برای درک چالش‌های اجتماعی فوری جامعه، کارگاه‌های آموزشی، بحث‌ها و منابع آنلاین را که به طور مستقیم به این مسائل رسیدگی می‌کنند، تنظیم کنند. علاوه بر این، ایجاد یک اکوسیستم کارآفرینی اجتماعی از طریق برنامه‌های مربیگری، رویدادهای شبکه‌سازی و فهرست منابع، کارآفرینان مشتاق را به راهنمایی، تأمین مالی و فرصت‌های همکاری که برای تبدیل دانش به راه‌حل‌های تأثیرگذار نیاز دارند، متصل کنند.

نتیجه بررسی تأثیر تسهیم دانش بر مسئولیت اجتماعی کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی در سطح معنی‌داری به دست آمده ($p \leq 0.01$)، نشان می‌دهد که تسهیم دانش تأثیر مستقیم و مثبتی بر مسئولیت اجتماعی کتابخانه‌های عمومی دارد. نظر به وجود رابطه معنی‌دار و تأثیر مثبت تسهیم دانش بر مسئولیت اجتماعی کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی، نتایج پژوهش‌های اصلاحی و سیدعباس‌زاده (۱۴۰۲)، عظیمی و جعفری (۱۴۰۲) و نظنین و دیگران (۲۰۲۳) با پژوهش حاضر همخوانی دارد.

در تبیین و تفسیر این نتیجه می‌توان گفت، کتابخانه‌های عمومی به عنوان نهادهای اجتماعی، مسئولیت توانمندسازی جوامع خود را بر عهده دارند. تسهیم دانش فراتر از ارائه اطلاعات، کتابخانه‌ها را به عاملان فعال در ایجاد تغییرات مثبت تبدیل می‌کند. با تسهیل تبادل دانش، کتابخانه‌ها می‌توانند:

به نیازهای جامعه پاسخ دهند: جلسات تسهیم دانش در زمینه‌هایی مانند آگاهی از سلامت، سواد مالی یا آموزش شغلی، افراد را به ابزارهای لازم برای بهبود زندگی خود مجهز می‌کند.

مشارکت مدنی را ترویج کنند: تسهیم دانش در مورد دولت محلی، حق رأی یا مسائل عدالت اجتماعی، شهروندان را توانمند می‌سازد تا به طور فعال در جوامع خود مشارکت کنند.

میراث فرهنگی را حفظ کنند: کتابخانه‌ها می‌توانند با برگزاری کارگاه‌ها یا گفتگوهای پیرامون تاریخ محلی، زبان‌ها یا سنت‌ها، حس هویت جامعه را تقویت کنند.

تسهیم دانش با تضمین دسترسی برابر به اطلاعات، مسئولیت اجتماعی را ارتقا می‌دهد. کتابخانه‌ها می‌توانند: شکاف دیجیتال را پر کنند: ارائه برنامه‌های آموزشی در مورد استفاده از فناوری و منابع آنلاین، تضمین می‌کند که همه می‌توانند از فرصت‌های تسهیم دانش بهره‌مند شوند. از جوامع مختلف حمایت کنند: ارائه منابع و برنامه‌ها به زبان‌های مختلف یا پاسخگویی به نیازهای خاص گروه‌های فرهنگی مختلف. توانمندسازی صداهای کم شنیده شده: پلتفرم‌های تسهیم دانش می‌توانند به همه فرصتی برای یادگیری و مشارکت بدهند و جامعه‌ای فراگیرتر را پرورش دهند. تسهیم دانش با تضمین دسترسی برابر به اطلاعات، ارزش مسئولیت اجتماعی را بالا

می‌برد. کتابخانه‌ها این مفهوم را از طریق چندین راهکار عملی تحقق می‌دهند. اول، با ارائه برنامه‌های آموزشی در زمینه استفاده از فناوری و منابع آنلاین، به همه افراد این امکان را می‌دهند که از فرصت‌های تسهیم دانش بهره‌مند شوند؛ دوم، با فراهم کردن منابع و برنامه‌ها به زبان‌های مختلف و پاسخگویی به نیازهای گروه‌های فرهنگی مختلف، اطمینان حاصل می‌شود که تمام اقشار جامعه از این فرصت بهره‌مند شوند؛ و سوم، پلتفرم‌های تسهیم دانش می‌توانند با ارائه فرصت‌های یادگیری و مشارکت، جامعه‌ای فراگیرتر و با تنوع بیشتر را پرورش دهند. همچنین، تسهیم دانش از طریق ایجاد فضای مشارکتی، نقش مسئولیت اجتماعی کتابخانه را تقویت می‌کند. کتابخانه‌ها می‌توانند این هدف را به راحتی با روش‌های مختلفی مانند: با فراهم کردن فضاهایی برای گفتگو و رویدادهای شبکه‌سازی، این مؤسسات افراد را به هم متصل می‌کنند و حس تعلق به جامعه و همکاری را تقویت می‌کنند؛ با برگزاری کارگاه‌ها و گفتگوها، تفکر انتقادی را تشویق می‌کنند و به افراد کمک می‌کنند تا اطلاعات را تجزیه و تحلیل کرده، مسائل را حل کرده و تصمیم‌گیری‌های آگاهانه انجام دهند؛ با ترویج فرهنگ تسهیم دانش و توسعه یادگیری مادام‌العمر، کتابخانه‌ها به ارتقاء رشد فکری و یادگیری پایدار در جامعه کمک می‌کنند. بنابراین، برای افزایش تأثیرگذاری تسهیم دانش بر مسئولیت اجتماعی، مسئولان کتابخانه‌های عمومی می‌توانند بر فراگیری و دسترسی‌پذیری تمرکز کنند. با ارائه کارگاه‌های آموزشی سواد دیجیتال و تأمین اینترنت پرسرعت، کتابخانه‌ها می‌توانند شکاف دیجیتال را پر کنند و اطمینان حاصل نمایند که همه افراد، فارغ از پیشینه تکنولوژیکی خود، بتوانند در ابتکارات اشتراک‌گذاری دانش شرکت کنند. علاوه بر این، پیشنهاد می‌شود، با ایجاد مجموعه‌ای متنوع از منابع و همکاری با سازمان‌های فرهنگی به کتابخانه‌ها این امکان را می‌دهد تا پاسخگویی قشر وسیع‌تری از پیشینه‌های فرهنگی و دیدگاه‌های مختلف باشند و فضایی فراگیرتر و پذیراتر برای تبادل دانش ایجاد کنند.

این اقدام، نقش کتابخانه‌ها را به عنوان رکن اصلی انسجام اجتماعی و دسترسی برابر به اطلاعات تقویت می‌کند. نتیجه بررسی تأثیر مسئولیت اجتماعی بر کارآفرینی اجتماعی کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی در سطح معنی‌داری به دست آمده ($p \leq 0.01$)، نشان می‌دهد که مسئولیت اجتماعی تأثیر مستقیم و مثبتی بر کارآفرینی اجتماعی کتابخانه‌های عمومی دارد. نظر به وجود رابطه معنی‌دار و تأثیر مثبت مسئولیت اجتماعی بر کارآفرینی اجتماعی کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی، نتایج پژوهش‌های مطیعی و دین‌محمدی (۱۴۰۱)، شخصی توکلیان (۱۴۰۱)، الوموش^۱ و دیگران (۲۰۲۳) و یونگ و جئون^۲ (۲۰۲۲) با پژوهش حاضر مطابقت دارد.

در تبیین و تفسیر این نتیجه می‌توان گفت، کتابخانه‌های عمومی به طور ذاتی مسئولیت اجتماعی توانمندسازی جوامع خود را بر عهده دارند. کارآفرینی اجتماعی با استفاده از رویکردهای نوآورانه برای حل چالش‌های اجتماعی، با این رسالت همسو است. با در آغوش گرفتن مسئولیت اجتماعی، کتابخانه‌ها به چیزی فراتر از مخازن کتاب تبدیل می‌شوند. آن‌ها به طور فعال به دنبال راه‌هایی برای:

شناسایی نیازهای جامعه: ابتکارات مسئولیت اجتماعی می‌تواند شامل نظرسنجی، انجمن‌های محلی یا گروه‌های متمرکز برای درک مشکلات محلی باشد؛

توسعه راه‌حل‌ها: کتابخانه‌ها می‌توانند از منابع و تخصص خود برای ایجاد برنامه‌ها یا خدماتی که به طور مستقیم به این نیازها رسیدگی می‌کنند، استفاده کنند؛

ترویج خیر اجتماعی: کارآفرینی اجتماعی کتابخانه‌ها را تشویق می‌کند تا راه‌حل‌های پایدار و تأثیرگذار پیدا کنند و اثرات مثبت ماندگار را تضمین کنند.

مسئولیت اجتماعی با اجازه دادن به کتابخانه‌ها برای استفاده از منابع جدید، کارآفرینی اجتماعی را تقویت می‌کند. کتابخانه‌ها می‌توانند با مشاغل محلی، سازمان‌های غیرانتفاعی یا آژانس‌های دولتی برای ترکیب منابع و تخصص برای فعالیت‌های اجتماعی همکاری کنند. تعهد قوی به مسئولیت اجتماعی می‌تواند کتابخانه‌ها را برای تأمین مالی و کمک‌های بلاعوض متمرکز بر تأثیر اجتماعی جذاب‌تر کند. نشان دادن تعهد به خیر اجتماعی می‌تواند اعضای جامعه را تشویق کند تا منابعی مانند زمان، پول یا مهارت‌های خود را اهدا کنند. همچنین، مسئولیت اجتماعی فرهنگ اعتماد و همکاری را پرورش می‌دهد که برای کارآفرینی اجتماعی ضروری و حیاتی است. کتابخانه‌ها با اولویت دادن به خیر اجتماعی می‌توانند عوامل تغییر محلی را توانمند سازند. به عبارتی، کتابخانه‌ها می‌توانند آموزش، مربیگری یا فضایی را برای کارآفرینان اجتماعی مشتاق برای توسعه ایده‌های خود فراهم کنند. با ذی‌نفعان جامعه ارتباط برقرار کرده و تمرکز بر مسئولیت اجتماعی، ایجاد روابط با سازمان‌ها و افراد محلی را که در تغییر اجتماعی سرمایه‌گذاری می‌کنند، تشویق می‌کند. مسئولیت اجتماعی محیطی را ایجاد می‌کند که در آن آزمایش و راه‌حل‌های خلاقانه تشویق می‌شود و کارآفرینی اجتماعی را هدایت می‌کند. در نهایت، مسئولیت اجتماعی پایه و اساس کارآفرینی اجتماعی در کتابخانه‌های عمومی است. این امر به کتابخانه‌ها اجازه می‌دهد تا نیازها را شناسایی کنند، منابع را بسیج کنند و اعتماد را در جامعه ایجاد کنند و در نهایت راه‌حل‌های نوآورانه‌ای برای چالش‌های اجتماعی ایجاد کنند.

بنابراین، به مسئولان کتابخانه‌های عمومی پیشنهاد می‌شود از طریق همکاری با سازمان‌های محلی برای شناسایی نیازهای مبرم جامعه و ترویج فعالانه فرصت‌های کمک هزینه مرتبط، اطمینان حاصل کنند که فعالیت‌های کارآفرینی اجتماعی کتابخانه‌ها به مسائل واقعی رسیدگی می‌کنند و منابع لازم برای پیشرفت را

دارند. علاوه بر این، ایجاد یک برنامه منتوریک تأثیر اجتماعی و ارائه یک فضای کاری مشترک اختصاصی، کارآفرینان اجتماعی مشتاق را با راهنمایی توانمند می‌سازد، حس جامعه حمایتی را تقویت می‌کند و کتابخانه را به عنوان قطب اصلی نوآوری اجتماعی و تغییر مثبت معرفی می‌کند.

در نهایت، نتیجه پژوهش حاضر، نقش میانجی‌گری مسئولیت اجتماعی را در ارتقای کارآفرینی اجتماعی کتابخانه‌های عمومی به وضوح نشان می‌دهد. به عبارت دیگر، بخشی از اثر تسهیم دانش بر کارآفرینی اجتماعی کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی از طریق مسئولیت اجتماعی تبیین می‌شود. در تبیین و تفسیر این نتیجه می‌توان گفت، کتابخانه‌های عمومی به طور طبیعی از طریق کتب، نشریات، برنامه‌ها و رویدادها به اشتراک‌گذاری دانش می‌پردازند. مسئولیت اجتماعی این اشتراک‌گذاری دانش را فراتر می‌برد و کتابخانه‌ها را ترغیب می‌کند تا بر نیازهای جامعه تمرکز کنند: کتابداران می‌توانند منابع و گفتگوها را حول چالش‌های اجتماعی که جامعه با آن روبه‌رو است، تنظیم کنند؛ نوآوری اجتماعی را ترویج نمایند؛ تسهیم دانش می‌تواند به منظور الهام بخشیدن به مردم برای یافتن راه‌حل‌های خلاقانه برای این مشکلات هدایت شود. همچنین، کتابخانه‌ها می‌توانند افراد را با منابع و فرصت‌هایی برای اقدام در مورد مسائلی که در مورد آن‌ها می‌آموزند، مرتبط کنند.

مسئولیت اجتماعی با ایجاد یک محیط حمایتی، ارتباط بین تسهیم دانش و کارآفرینی اجتماعی را تقویت می‌کند. در این زمینه، کتابخانه‌ها می‌توانند ارتباطات بین افراد با مهارت‌ها و دانش‌های مختلف را تسهیل کرده و کار تیمی را برای فعالیت‌های اجتماعی تشویق کنند. همچنین، کتابخانه‌ها تمرکز بر مسئولیت اجتماعی می‌تواند کمک‌های بلاعوض، مشارکت‌ها و داوطلبان را جذب کند و منابع حیاتی را برای کارآفرینان اجتماعی فراهم کند. علاوه بر این، کتابخانه‌ها می‌توانند کارآفرینان اجتماعی مشتاق را به مربیان باتجربه متصل کنند و به آن‌ها در توسعه ایده‌ها و عبور از چالش‌ها کمک کنند.

مسئولیت اجتماعی با اطمینان از این که دانش به اشتراک گذاشته شده در واقع برای خیر اجتماعی استفاده می‌شود، به عنوان یک تسهیل‌کننده عمل می‌کند. این امر کتابخانه‌ها را تشویق می‌کند تا به طور منظم ارزیابی کنند که آیا فعالیت‌های اشتراک‌گذاری و تسهیم دانش به تلاش‌های واقعی برای تغییر اجتماعی تبدیل می‌شوند یا خیر؟ و در نهایت، بر اساس ارزیابی، کتابخانه‌ها می‌توانند ابتکارات اشتراک‌گذاری دانش خود را برای پشتیبانی بهتر از کارآفرینی اجتماعی تنظیم کنند. در مجموع، مسئولیت اجتماعی به عنوان یک میانجی عمل می‌کند و عمل تسهیم دانش را به سکویی برای کارآفرینی اجتماعی در کتابخانه‌های عمومی تبدیل می‌کند.

بنابراین، برای تقویت نقش میانجی مسئولیت اجتماعی در رابطه بین تسهیم دانش و کارآفرینی اجتماعی، مسئولان کتابخانه‌های عمومی می‌توانند روی ابتکارات تأثیرگذار تمرکز کنند. توسعه کارگاه‌هایی که شرکت‌کنندگان را به مهارت‌های عملی مانند برنامه‌ریزی کسب‌وکار و حل مشکلات اجتماعی مجهز می‌کند به

آن‌ها توانایی تبدیل دانش به عمل را می‌دهد. علاوه بر این، پرورش فرهنگ مسئولیت اجتماعی نیازمند سنجش و ارزیابی است. با ردیابی حضور در برنامه‌ها، توسعه مهارت شرکت‌کنندگان و موفقیت فعالیت‌های کارآفرینی اجتماعی راه‌اندازی شده توسط برنامه‌های کتابخانه، کتابخانه‌ها می‌توانند تعهد خود را به ایجاد تغییرات اجتماعی قابل اندازه‌گیری نشان دهند و تلاش‌های تسهیم دانش خود را برای دستیابی به حداکثر تأثیر، اصلاح کنند.

این پژوهش، با وجود نتایج ارزشمند خود، با محدودیت‌هایی نیز مواجه بوده است که می‌تواند بر تعمیم‌پذیری و اعتبار نتایج تأثیر بگذارد. اول، این که مطالعه حاضر رابطه بین تسهیم دانش و کارآفرینی اجتماعی کتابخانه‌های عمومی را بررسی می‌کند. با این حال، عوامل دیگری نیز ممکن است بر این فرایند تأثیر بگذارند، مانند: منابع مالی و انسانی، ساختار سازمانی، فرهنگ سازمانی، سیاست‌ها و قوانین، شرایط اقتصادی و اجتماعی، و روابط با جوامع محلی و سایر سازمان‌ها. برای درک کامل تأثیر تسهیم دانش بر کارآفرینی اجتماعی کتابخانه‌های عمومی، باید این عوامل را نیز در نظر گرفت و نقش آن‌ها را در این فرایند ارزیابی کرد. دوم این که این مطالعه به دلیل محدودیت زمانی و اتکا به پرسشنامه به جای روش‌های جامع‌تر جمع‌آوری داده‌ها، ممکن است از نظر جامعیت و عمق یافته‌ها محدود باشد. مصاحبه با کارکنان می‌تواند اطلاعات دقیق‌تر و کامل‌تری را به ارمغان آورد و نتایج مطالعه را غنی‌تر کند. سوم این که محدودیت نمونه‌گیری این مطالعه (کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی)، تعمیم‌پذیری نتایج را به سایر کتابخانه‌های عمومی کشور محدود می‌کند. تنوع فرهنگی، سازمانی، اجتماعی و فنی در کتابخانه‌های مختلف می‌تواند منجر به تفاوت در نتایج شود. برای افزایش اعتبار یافته‌ها، انجام پژوهش‌های مشابه در کتابخانه‌های دیگر ضروری است. در نهایت، این مطالعه به دلیل عدم بررسی متغیرهای کلیدی، از جمله متغیرهای سازمانی (ساختار، فرهنگ، منابع و غیره) و عوامل محیطی (شرایط اقتصادی، رقابت و غیره)، محدود است. این امر می‌تواند بر دقت و جامعیت یافته‌ها در مورد رابطه بین تسهیم دانش و کارآفرینی اجتماعی کتابخانه‌های عمومی تأثیر بگذارد.

با توجه به محدودیت‌های مطرح‌شده، برای پژوهش‌های آینده از لحاظ نظری، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی دیگر پیامدهای سازه شبکه‌های اجتماعی، جهت‌گیری کارآفرینی، سرمایه اجتماعی و نوآوری اجتماعی به عنوان متغیرهای تأثیرگذار سازمانی بررسی شوند؛ به طوری که این متغیرها را به عنوان متغیر میانجی و یا تعدیل‌گر در مدل خود قرار دهند و تأثیرات آن را بر کارآفرینی اجتماعی در محیط‌های کتابخانه‌ای بررسی کنند. همچنین، پیشنهاد می‌شود جهت تعمیق یافته‌ها، پژوهش‌های مشابه در گروه‌های هدف دیگر از جمله سازمان‌های دیگر و نهادها دولتی و غیر دولتی مختلف مانند سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، کتابخانه‌های دانشگاهی و غیره انجام شود. جهت سنجش متغیرهای پژوهش از پرسشنامه‌های گزارش‌دهی استفاده شد و این ابزار محدودیت‌های خاص خود را دارند. عدم امکان استنباط علیت به دلیل ماهیت طرح

پژوهش می‌تواند محدودیت دیگری برای این پژوهش باشد؛ بنابراین، اجرای مطالعات طولی در این زمینه پیشنهاد می‌شود. برای افزایش تعمیم‌پذیری یافته‌های پژوهش، پیشنهاد می‌شود این پژوهش در کتابخانه‌های عمومی سایر استان‌های دیگر تکرار شود و نتایج با نتایج تحقیق حاضر، مقایسه گردد.

سپاسگزاری

از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه علامه طباطبائی به خاطر همکاری در اجرای پژوهش حاضر و همچنین از داوران محترم نشریه به خاطر ارائه نظرهای ساختاری و علمی سپاسگزاری می‌شود.

منابع

- اصلاحی، محمد؛ سیدعباس زاده، میرمحمد (۱۴۰۲). مدل ساختاری روابط میان ارزش‌های فرهنگی و مسئولیت اجتماعی با نقش میانجی مدیریت دانش (مورد مطالعه: اعضای هیئت علمی دانشگاه سراسری ارومیه)، *فصلنامه نوآوری‌های مدیریت آموزشی*، ۱۸(۲)، ۱۶-۳۴.
- افراسیابی، محمد (۱۳۹۳). توان بالقوه شبکه‌ها و رسانه‌های اجتماعی در تقویت مدیریت دانش. *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۱۷(۴)، ۱۰۹-۱۳۴.
- اکبری، عسگر (۱۴۰۱). نقش اقتصاد خلاق در کارآفرینی و درآمدزایی کتابخانه‌های عمومی: مرور نظام‌مند. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۲۸(۲)، ۱۰-۳۱.
- باب الحوائجی، فهیمه؛ زمانی‌راد، نسترن (۱۳۹۲). سنجش رابطه سرمایه اجتماعی و کارآفرینی اجتماعی در کتابخانه‌های دانشگاهی؛ مطالعه موردی: کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های تحت پوشش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مستقر در شهر تهران. *نظام‌ها و خدمات اطلاعاتی*، ۲(۲)، ۶۷-۷۸.
- بهرامی‌نیا، سارا؛ ضیایی، ثریا؛ مرادی، محمود (۱۴۰۲). شناسایی نقش کتابخانه‌های عمومی در توسعه اقتصادی جامعه از دیدگاه متخصصان. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۲۹(۱)، ۱۲-۳۳.
- بهمنی چوب بستی، اکبر؛ سیدین، سیدمهرداد (۱۳۹۹). تأثیر هوش اخلاقی کتابداران بر بهبود رفتار شهروندی و نقش آن در ارتقای سرمایه اجتماعی کتابخانه‌ها. *رهیافت*، ۳۰(۸۰)، ۱۰۱-۱۱۴.
- بیاضی، علی؛ کردناییج، اسدالله؛ خداداد حسینی، سید حمید؛ دانایی فرد، حسن (۱۴۰۰). شناسایی و مفهوم‌پردازی پیشران‌های تفکر استراتژیک. *مطالعات بین رشته‌ای دانش راهبردی*، ۱۱(۴۲)، ۷۶-۴۳.
- جمالی، زهرا (۱۴۰۰). شناسایی مؤلفه‌ها و مهارت‌های مدیریت دانش شخصی کتابداران. *علوم و فنون مدیریت اطلاعات*، ۷(۳)، ۲۴۳-۲۷۶.
- حریری، اردوان؛ نادری، نادر؛ شفیعی، سلیمان (۱۴۰۲). اثرگذاری مدیریت دانش بر کارآفرینی دانشگاهی (مورد مطالعه: دانشگاه جامع علمی کاربردی). *مجله پژوهش‌های کارآفرینی*، ۲(۱)، ۶۳-۷۶.
- حسینی گوهری، مریم؛ منظری توکلی، حمداله؛ صیادی، سعید؛ سلاجقه، سنجر (۱۳۹۸). ارتباط بین کارآفرینی سازمانی و رهبری تحول آفرین با مسئولیت‌پذیری اجتماعی در جامعه پزشکی. *بهداشت و توسعه*، ۸(۳)، ۲۹۲-۳۰۴.

- رجوعی، مرتضی؛ عربشاهی، معصومه؛ معانی، حمیده (۱۳۹۵). رابطه متغیرهای طراحی ساختار سازمانی و اجرای مدیریت دانش در کتابخانه‌های عمومی شهر مشهد. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۲۲(۱)، ۳۱-۵۲.
- شخصی توکلیان، زهرا (۱۴۰۱). بررسی تأثیر مسئولیت اجتماعی شرکت بر کارآفرینی سازمانی و ساختار سازمانی در سازمان آب و فاضلاب مشهد. *اولین کنفرانس بین‌المللی پژوهش در حسابداری، مدیریت، اقتصاد و علوم انسانی*.
- عرب، عباس (۱۳۹۰). نقش رهبری تحولی مدیران در پیش‌بینی کارآفرینی اجتماعی کارکنان: مطالعه تطبیقی دانشگاه‌های دولتی و غیر دولتی مشهد. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. رشته مدیریت آموزشی. دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی. دانشگاه فردوسی مشهد.
- عظیمی، حسین؛ جعفری، حمیدرضا (۱۴۰۲). تأثیر تحولات مدیریت دانش و سازگاری سازمانی بر ابعاد سه‌گانه فرآیند عملکرد داخلی، عملکرد مشتری و یادگیری و رشد. *علوم و فنون مدیریت اطلاعات*، ۹(۲)، ۳۳۹-۳۷۰.
- فیروزیان، محمد؛ افروزه، محمدصادق؛ صفری جعفرلو، حمید رضا (۱۴۰۱). رابطه مدیریت دانش و کارآفرینی با نقش میانجی سرمایه اجتماعی در باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز. *نشریه مدیریت ورزشی*، ۱۴(۲)، ۸۲-۶۳.
- قنادی نژاد، فرزانه (۱۴۰۱). کارآفرینی در کتابخانه‌های عمومی: مروری بر مطالعات انجام شده با روش فراترکیب. *پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۱۱(۱)، ۱۰۰-۱۲۰.
- کاظمی، راضیه؛ سیفی، لیلی (۱۳۹۸). نقش کتابخانه‌های عمومی و دانشگاهی در ترویج و اشاعه خدمات کارآفرینی: مرور نظام‌مند. *مطالعات کتابداری و سازماندهی اطلاعات (مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات)*، ۳۰(۲)، ۳۹-۵۷.
- محمدی استانی، مرتضی؛ شجاع فرد، ابوالفضل (۱۳۹۸). امکان استقرار مدل مدیریت دانش بکوویتز و ویلیامز و تأثیر آن بر تسهیم دانش در کتابخانه‌های عمومی استان قم. *پژوهش‌های کتابخانه‌های دیجیتال و هوشمند*، ۶(۳)، ۵۹-۶۸.
- محمودی، مدینه، مهاجران، بهناز؛ رزاقی، محمد (۱۴۰۰). تأثیر اخلاق حرفه‌ای بر کارآفرینی سازمانی و کارآفرینی اجتماعی کارکنان با آزمون نقش میانجی تعهد سازمانی. *اخلاق پزشکی*، ۱۵(۴۶)، ۱-۱۶.
- مطیعی، محسن؛ دین محمدی، طیبه (۱۴۰۱). تأثیر دانش فناوری بر توسعه کارآفرینی اجتماعی با تأکید بر نقش میانجی مسئولیت‌پذیری اجتماعی در مشاغل خانگی. *ماهنامه جامعه‌شناسی سیاسی ایران*، ۵(۵)، ۲۱۰-۲۲۷.
- معینی کیا، مهدی؛ جعفری، سکینه؛ غریب زاده، رامین؛ رحیمی اول، قاسم؛ ابراهیمی، مهدی (۱۳۹۷). نقش میانجی فناوری اطلاعات در تعیین وضعیت مدیریت دانش بر اساس مسئولیت‌پذیری اجتماعی به‌روزان مراکز بهداشتی (مقاله پژوهشی دانشگاه آزاد). *فناوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی*، ۹(۳۳)، ۱۱۳-۱۲۷.
- مقامی دولت آباد، مهری؛ لاجوردی، جلیل (۱۳۹۸). بررسی تأثیر مدیریت دانش بر عملکرد سازمان با تأکید بر نقش میانجی تعهد سازمانی و مسئولیت‌پذیری اجتماعی (مطالعه موردی: بانک پاسارگاد در شهر تهران) (مقاله پژوهشی دانشگاه آزاد). *علوم اجتماعی*، ۱۳(۲)، ۳۰۹-۳۳۶.
- نورپور، علی؛ ساکتی، پرویز؛ طاهرپور کلانتری، حبیب اله (۱۳۹۹). شناسایی و رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر کارآفرینی اجتماعی (در سازمان‌های غیرانتفاعی ایران). *پژوهش اجتماعی*، ۱۲(۴۸)، ۱۷۹-۱۹۱.

هوری زاده، آزاده؛ فرهادپور، محمدرضا (۱۴۰۰). تأثیر ادراک کاربران از مسئولیت اجتماعی بر میزان استفاده از خدمات و منابع از طریق تصویر سازمانی ادراک شده در کتابخانه‌های عمومی. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی (پیام کتابخانه)*، ۲۷(۱)، ۱۵۹-۱۸۵.

References

- Afrasiabi, M. (2015). The potential of social networks and media in strengthening knowledge management. *Library and Information Science*, 17(4), 109-134. (in Persian)
- Aguinis, H., & Glavas, A. (2019). On corporate social responsibility, sensemaking, and the search for meaningfulness through work. *Journal of Management*, 45(3), 1057-1086.
- Akbari, A. (2023). The role of the creative economy in entrepreneurship and income generation of public libraries: A systematic review. *Information Research and Public Libraries*, 28(2), 10-31. (in Persian)
- Alketbi, M. S., & Ahmad, S. Z. (2023). Corporate social responsibility and sustainability practices: mediating effect of green innovation and moderating effect of knowledge management in the manufacturing sector. *International Journal of Organizational Analysis*.
- Al-Omouh, K., Ribeiro-Navarrete, B., & McDowell, W. C. (2023). The impact of digital corporate social responsibility on social entrepreneurship and organizational resilience. *Management Decision*. 62(8), 2621-2640. <https://doi.org/10.1108/MD-11-2022-1613>
- Arab, A. (2012). *The role of transformational leadership of managers in predicting the social entrepreneurship of employees: A comparative study of public and private universities in Mashhad*. Master's thesis. Department of Educational Sciences and Psychology. Ferdowsi University of Mashhad. (in Persian)
- Azimi, H. & Jafari, H. (2024). The impact of knowledge management developments and organizational adaptation on the three dimensions of the internal performance process, customer performance, and learning and growth. *Information Management Sciences and Techniques*, 9(2), 339-370. (in Persian)
- Bab-Al-Havaeji, F., & Zamani-Rad, N. (2014). Measuring the relationship between social capital and social entrepreneurship in university libraries; A case study: Central libraries of universities covered by the Ministry of Science, Research and Technology located in Tehran. *Information Systems and Services*, 2(2), 67-78. (in Persian)
- Bahmani Choob Basti, A., & Seyedin, S. M. (2021). The impact of librarians' ethical intelligence on improving citizenship behavior and its role in promoting the social capital of libraries. *Approach*, 30(80), 101-114. (in Persian)
- Bahraminia, S., Ziaei, S., & Moradi, M. (2024). Identifying the role of public libraries in the economic development of society from the perspective of experts. *Information Research and Public Libraries*, 29(1), 12-32. (in Persian)
- Bao, G., Xu, B., & Zhang, Z. (2016). Employees' trust and their knowledge sharing and integration: the mediating roles of organizational identification and organization-based self-esteem. *Knowledge Management Research & Practice*, 14(3), 362-375.
- Baron, D. P. (2007). Corporate social responsibility and social entrepreneurship. *Journal of Economics & Management Strategy*, 16(3), 683-717.

- Biazi, A., Kordnaeij, A., Khodadad-Hosseini, S. H., & Danaeifard, H. (2022). Identifying and conceptualizing the drivers of strategic thinking. *Interdisciplinary Studies of Strategic Knowledge*, 11(42), 43-76. (in Persian)
- Cabrera, E. F., & Cabrera, A. (2005). Fostering knowledge sharing through people management practices. *The International Journal of Human Resource Management*, 16(5), 720-735.
- Carroll, A. B. (2008). A history of corporate social responsibility: Concepts and practices. concepts and practices. In Crane, A., McWilliams, A., Matten, D., Moon, J. and Siegel, D. (eds), *The Oxford Handbook of Corporate Social Responsibility*. pp. 19–46. Oxford University Press.
- Chtioui, R., Berraies, S., & Dhaou, A. (2023). Perceived corporate social responsibility and knowledge sharing: mediating roles of employees' eudaimonic and hedonic well-being. *Social Responsibility Journal*, 19(3), 549-565.
- Elonye, G. U., & Uzuegbu, C. P. (2013). Entrepreneurial opportunities for library and information science (LIS) professionals in contemporary society. *The Research Librarian*, 7(1), 23-42.
- Eslaahi, M., & Seyed-Abbaszadeh, M. M. (2024). Structural model of relationships between cultural values and social responsibility with the mediating role of knowledge management (Case study: Faculty members of Urmia State University). *Quarterly Journal of Educational Management Innovations*, 18(2), 16-34. (in Persian)
- Firouzian, M., Afrouzeh, M. S., & Safari Jafarloo, H. R. (2023). The relationship between knowledge management and entrepreneurship with the mediating role of social capital in sports clubs in Shiraz. *Journal of Sport Management*, 14(2), 63-82. (in Persian)
- García-Jurado, A., Pérez-Barea, J. J., & Nova, R. J. (2021). A new approach to social entrepreneurship: A systematic review and meta-analysis. *Sustainability*, 13(5), 2754.
- Ghanadi Nejad, F. (2023). Entrepreneurship in public libraries: A review of studies conducted with the meta-synthesis method. *Journal of Librarianship and Information Science*, 12(1), 100-120. (in Persian)
- Hariri, A., Naderi, N., & Shafiei, S. (2024). The impact of knowledge management on academic entrepreneurship (Case study: University of Applied Science and Technology). *Journal of Entrepreneurship Research*, 2(1), 63-76. (in Persian)
- Hosseini Gohari, M., Manzari Tavakoli, H., Sayadi, S., & Salajegheh, S. (2020). The relationship between organizational entrepreneurship and transformational leadership with social responsibility in the medical community. *Health and Development*, 8(3), 292-304. (in Persian)
- Hourizadeh, A., & Farhadpour, M. (2022). The impact of users' perception of social responsibility on the use of services and resources through the perceived organizational image in public libraries. *Information Research and Public Libraries (Library Message)*, 27(1), 159-185. (in Persian)
- Howard, H. A., Zwicky, D., & Margaret, P. (2018). Academic libraries support cross-disciplinary innovation and entrepreneurship. *Library and Information Science*, 6(1), 1-9.